

İZMİR'DE YAYINLANAN TIP DERGİLERİNİN TARİHÇESİ

2. Yayınlanmakta Olan Dergilerin Teknik Özellikleri ve Olanakları (*)

THE HISTORY OF MEDICAL JOURNALS PUBLISHED IN IZMIR
2. The Technical properties and facilities

Eren AKÇİÇEK
Ragıp KAYAR

SUMMARY

In İzmir there are 2 medical schools and 5 hospitals that have residents in medicine. 14 medical journals were published in 1991. 9 of the medical journals have been sponsored by the medical schools, 3 by hospitals of Ministry of Health, 1 by the foundation of Social Security Hospitals and 1 by a private hospital.

8 journals have been printed by private companies and 6 by the Printing Department of Ege University.

5 journals were printed in number of 1000, 6 of 500, 3 of less than 500. 13 of the editors are physicians, only one is a journalist.

11 of them were printed in Turkish, 2 in English and 1 bilingually (Turkish and English).

8 of the editors have mentioned that the facilities are quite unsatisfactory. Printing process takes almost 2 months for 10 journals, more than 2 months for 4.

The main incomes of the journals published in Izmir are grants and founds. The subscription and add incomes are quite unsatisfactory to maintain the journal expences. The total cost of 1991 prints of the whole journals published in Izmir is 377 million Turkish Liras (75.000 \$ US).

8 of 14 journals have been issued as delayed. Moreover 5 of them had to interrupt to issue for 1 to 3 years. The number of journals that completely and regulary issued is only 6.

(Key Words: Finance, Printing, Publishing).

(*) Bu yazının ilk bölümü "Kapanan Dergiler" (1992; 2(1): 81-4) de yayınlanmıştır.

3. ve son bölüm "Yayınlanmakta Olan Dergilerin Bilimsel Denetim ve Rollerini" gelecek sayıda yeracaktır.

Gastroenteroloji Kliniği (Uz. Dr. E Akçiçek)

Ege Tıp Fak. 35100 Bornova - İZMİR

1. Genel Cerrahi Kliniği SSK. Tepecik Hastanesi 35120 - İZMİR

(Doç. Dr. R. Kayar, Kli. Şefi)

Yazışma : Dr. R. Kayar

ÖZET

İzmir'de 2 Tıp Fakültesi 5 Eğitim Hastanesi bulunmaktadır. İlimizde halen 14 Tıp dergisi çıkarılmaktadır. Bunlardan 9'u fakülte, 3'ü Sağlık Bakanlığı, 1'i özel hastane desteğindedir. Dergilerin 8'i özel, 6'sı Ege Üniversitesi basımında basılmaktadır. 5 dergi 1000, 6 dergi 500, 3 dergi daha az sayıda basılmaktadır. Editörlerden 13'ü hekim 1'i gazetecidir. 11 Türkçe, 2 İngilizce ve 1 bilingual (Türkçe-İngilizce) dergi basılmaktadır. 8 dergi editörü olanaklarının (yer, demirbaş, eleman) yetersiz olduğunu bildirmiştir. Dergilerin 10'u 2 aylık bir sürede basılmaktadır. 4 dergi için bu süre daha uzundur.

Dergilerin ana gelirleri dernek bağışları ve kurum fonlarıdır. Abone ve reklam gelirlerinin yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Dergilerin maliyet farklılıkları çok belirgindir. Bu farklılığın beyana bağlı veya gerçek olup olmadığı bilinmemektedir. 1991 yılında İzmir'de 14 derginin 50 sayısını basmak için 377 milyon TL (75.000 \$) harcanmıştır.

8 dergi gecikmeli çıkmakta, bunlardan 5'i 1-3 yıl ara vermiş bulunmaktadır. Düzenli ve eksiksiz basılan dergi sayısı yalnızca 6'dır.

(Anahtar Sözcükler: Dergicilik, Yayıncılık, Basımevi)

Bu bölümde İzmir'deki Tıp biliminin akademisyenleri, eğitimcileri ve araştırmacılarının önderlik ederek faaliyete geçirdikleri ve bazıları 25-30 yıldır çıkarılma başarısına erişmiş Tıp dergileri incelenmektedir.

İncelemenin bu bölümünde dergilerin teknik özellikleri ve olanakları konu edilmiştir.

Gelecek sayıda yeralacak 3. ve son bölümde ise bu dergilerin bilimsel denetim ve rolleri yönünden analizleri yapılarak İzmir, Ege ve Türk Tıbbına etkileri ve ülke Tıp yayıncılığındaki rolleri değerlendirilmeye çalışılacaktır.

GEREÇ ve YÖNTEM

Dergiler hakkındaki bilgiler hazırlanan anket formunun derginin editörü veya yayın kurulu üyelerinden biri tarafından doldurulması ile elde edilmiştir.

Anket 5 grupta 67 soru içermektedir.

- A) Derginin teknik özellikleri
- B) Derginin olanakları
- C) Baskı ve dağıtım denetimi
- D) Bilimsel denetim
- E) Kullanıma sunulma ve ulaşılabilirlik
- F) Sınıflanamayan sorular

Bu bölümde A,B ve C gruplarındaki cevaplar değerlendirilmiştir. D, E, F grubundaki sorular 3. ve son bölümde incelen-

cektir. Ayrıca tüm dergilerin son sayıları elde edilerek incelenmiştir.

İzmir'de halen 14 Tıp Dergisi, 1 Hemşirelik Bilim Dergisi ve 1 Tıbbi Gazete yayımlandığı belirlenmiştir. Hemşirelik Bilimine ait dergi ile sağlık eğitimi veren bir gazete olan "Diabes Mellitus" değerlendirme dışı bırakılmıştır.

SONUÇ ve BULGULAR

Anket sonuçlarıyla toplanan verilerin bu bölümle ilgili olanları tablo 1, 2 ve 3'te listelenmiştir.

Tarihçe

Yaşayan dergilerimizden ilki 1962'de Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası" adı ile çıkmış bunu izleyen yıl "İzmir Devlet Hastanesi Mecmuası" çıkarılmaya başlamıştır. Bu iki dergi 30 yıldır düzenli olarak çıkarılmaktadır.

27 yıldır çıkarılan "Spor Hekimliği Dergisi"ni 16 yıldır çıkan "Türk Parazitolojisi Dergisi" izlemektedir. Geri kalan 11 derginin ise son 8 yılda çıkarılmaya başlanması ilginç bir bulgudur.

1972-84 arasında 13 yıl düzenli çıkarılan "Aegean Medical Journal" yabancı dilde yazı alamama nedeni ile 7 yıl ara vermiş, 1991'de

Tablo 1 : İzmir Tıp Dergileri (1962-92)

İsim	Çık. Kur.	Bsm evi	Konu	Dil	Başl. Yıl.	Editör
EGE TIP DERG.	Dek.	EÜB	G	Tr	1962	E. TÜMBAY
ASS IZM. DEV. HAST. TIP DERG.	Dem.	Karınca	G	Tr	1963	S. KÜLTÜR
SP HEK DERG.	Tr Sp Hek Dem.	EÜB	Br	Tr	1966	N. AKGÜN
TÜR PRZ DERG.	Tr Prz Dem.	EÜB	Br	Tr	1977	M A. ÖZCEL
9 EYL. ÜNIV. TIP FAK. DERG.	Dek.	Tez Ajans	G	Tr	1984	B. ACAR
NÖR. BİL. DERG.	Ege Nör. Dem.	Tükemat	Br	Tr	1984	K. KUMRAL
IZM ÇOC. HAST. TIP BÜL.	Dem.	Karınca	Br	Tr	1985	E. MİR
IZM. GÖĞ. HAST. DRG.	Dem.	Karınca	Br	Tr	1986	O. BAŞOK
INF DERG.	Tr Mikr. Dem.	EÜB	Br	Tr	1987	E. TÜMBAY
SAĞL. HAST. DERG.	Hast.	Tükemat	G	Tr	1987	O. ADALI
J TUR SPIN SURG.	Tr Omur. Cer. Dem.	Doğruluk	Br	İng	1988	E. ALICI
MED J EGE ÜNIV.	Dek.	EÜB	G	İng	1991	E. TÜMBAY
UL END DERN.	Ege End. Dem.	EÜB	Br	Tr	1991	Ç. YILMAZ
IZM. SSK TEP. HST. DERG.	Dem.	Duyal	G	Tr/İng	1991	R. KAYAR
DIABETES MELLİTUS	Tr Diab Cem.	İst	Br	Tr	1978	E. KÖLEMEN
E.Ü. HEM YÜK. OK. DERG.	Okul Yön. Kur.	EÜB	Br	Tr	1985	I. EREFE

Kısaltmalar : Dek: Dekanlık, EÜB: Ege Üniv. Basımevi, G: Genel Br. Branş
Tr : Türkçe, İng: İngilizce, Dem. : Dernek

Tablo 2 : İzmir Dergilerinin Olanakları

İsim	Çık. Kur.	Oda	Cihaz	Pers.	Baskı Süresi	Yeterli El.	İdeal Elem.
EGE TIP DERG.	Dek.	+	+	+	3 ay	+	10
İZM. DEV. HAST. TIP DERG.	Dern.	-	-	-	1,5 ay	-	4/15
SP HEK. DERG.	Tr. Sp. Hek. Dern.	-	-	-	1 ay	+	-
TÜR PRZ. DERG	Tr Prz. Dern.	-	-	-	3 hafta	-	8
9 EYL. ÜNIV. TIP FAK. DERG.	Dek.	+	+	+	1 ay	+	8
İZM. ÇOC. HAST. TIP BÜLT.	Dern.	+	+	+	1 ay	-	3
İZM. GÖĞ. HAST. DRG.	Dern.	-	-	-	1 ay	+	3
INF DERG.	Tr Mikr Cem.	-	-	-	2 ay	+	5
SAĞ. HAST. DRG.	Hast.	+	-	1	1.5	-	3
NÖR BİL. DERG.	Ege Nör Dern.	-	-	-	?	-	1
J TUR SPIN SURG.	Tüm Omur Cer. Dern.	+	+	-	2 ay	-	10
MED J EGE ÜNIV. DERG.	Dek.	+	+	+	3 ay	+	10
UL END DERG.	Ege End. Dern.	-	+	3	10 gün	-	5
İZMİR SSK TEP. HAST. DERG.	Sos. Dern.	+	+	2	2 ay	-	3
DIAB MEL	Tr. Diab Cem.	-	-	-	20 gün	+	?
EÜ HEM. YÜK. OK. DERG.	Okul Yön Kur.	+	+	2	1 yıl	-	3

Tablo 3 : Dergilerin Maliyeti

	Çıkaran	Baskı Adedi	Yıllık Say.	Yıllık Maliyet(mil) TL	Abone Sayısı
EGE TIP DERG.	Dek.	1000	4	80	450
ASS İZM. DEV. HAST. TIP DERG.	Dern.	500	4	26	352
SP HEK DERG.	Tr Sp. Hek. Dern.	250	4	6	200
TÜR PRZ DERG.	Tr Prz. Dern.	300	4	7,5	280
9 EYLÜL ÜNİ. TIP FAK. DERG.	Dek.	500	3	36	?
NÖR BİL. DERG.	Ege Nör. Dern.	500	2	10	270
İZM. ÇOC. HAST. TIP BÜLT.	Dern.	500	4	20	250
İZM. GÖĞ. HAST. DERG.	Dern.	500	3	27	-
İNİF DERG.	Tr Mikr. Cem.	1000	4	32	850
SAĞL. HAST. DRG.	Hast.	1000	(2-3)	12	(ücretsiz)
J TUR SPIN SURG.	Tr. Omur Cer. Dern.	500	4	40	120
MED J. EGE ÜNİ.	Dek.	1000	4	30	450
UL END. DRG.	Ege End. Dern.	120	4	4	120
İZM. SSK TEP. HAST.DERG.	Dern.	1000	3	46	185
DİAB. MEL	Tr. Dirab Cem. İzm. Şb.	7000 (Gzt)	4	?	7000
EÜ. HEM. YÜK. OK. DERG.	Okul Yön. Kur.	750	3	2	75

bu kez "Medical Journal of Ege University" adı ile yepyeni bir kimlikte çıkartılmaya başlanmıştır.

Çıkaran Kurum ve Dernekler

14 dergiden 9'u fakültelerce (7 Ege, 2 Dokuz Eylül), 3'ü Sağlık Bakanlığı Eğitim Hastanesi (İzm. Dev. Tepecik Göğüs, Behçet Uz Çocuk), 1'i SSK Eğitim Hastanesi (SSK Tepecik) ve 1'i özel hastane (Sağlık) tarafından çıkarılmıştır.

Bu dergilerden 6'sı ulusal ve bölgesel branş derneklerinin (Türk Spor Hekimliği, Türk Parazitoloji, Türk Mikrobiyoloji, Ege Nöroloji, Türk Omurga Cerrahları, Ege Endokrinoloji) 7 dergiden 3'ü Fakülte hastanelerinin (Ege Tıp, Dokuz Eylül Tıp, Medical J. of Ege Üniv.), 4'ü Eğitim Hastanelerinin (3'ü Sağlık Bakanlığı, 1'i SSK) yayın organı durumundadır. Bir dergi ise özel bir hastanenin yayınıdır.

Konu, Dil ve Editörler

Dergilerin 8'i farklı branş (Spor Hekimliği, Parazitoloji, Çocuk Hast, Göğüs Hast, infeksiyon, Nöroloji Omurga Cerrahisi, Endokrinoloji) 6'sı genel tıp konularında makale ve yazı yayınlamaktadır.

14 Editörden 13'ü hekim 1'i iktisatçı gazetecidir. Dergilerden 11'i tümüyle Türkçe, 2'si tümüyle İngilizce basılmakta, tek bilingual (Türkçe ve İngilizce) dergi ise SSK Tepecik Hastanesi Dergisidir.

Basımevleri, Baskı Sayıları, Yıllık Sayılar

6 Dergi Ege Üniversitesi basımevinde geri kalan 8 dergi ise 5 farklı özel basımevinde hazırlanıp basılmaktadır.

Dergilerin 9'u yılda 4, 3'ü 3 ve 2'si 2 kez çıkarılmaktadır. Dergilerin 5'i 1000, 6'sı 500 basılmaktadır. Geriye kalan 3 dergi ise 300, 250 ve 120 basılmaktadır.

Derginin Olanakları

(Oda, Demirbaş, Eleman)

7 derginin kendine ait bir oda veya bölü-

mü bulunduğu, diğer 7 derginin ise böyle bir imkanı olmadığı bildirilmiştir. Aynı şekilde dergiye ait daktilo, bilgisayar, fotokopi gibi demirbaşlar yalnızca 7 dergi odasında mevcuttur. Derginin hazırlanması ve düzenlenmesinde görev alan elemanlar ancak 9 dergide bulunuyordu. 5 Derginin yalnız bu amaçla çalışan herhangi bir elemanı bulunmamaktadır.

Tablo 4 : Dergide Görevli ve İdeal Eleman Sayısı

Dersi Sayısı	Varolan Eleman	Dergi Sayısı	İdeal Eleman
1	1	1	1
6	2	4	3
1	3	1	4
1	8	2	5
		2	8
5	10	3	10
		1	?
14	(2,6) Ort	14	(5,6) Ort.

Dergilerde görevli eleman sayıları (editör ve yayın kurulu hariç) ortalaması 2,6 olarak hesaplanmış editörlerin yetersiz eleman var cevabı 9 (yeterli diyen 5) olup, talep edilen ideal eleman sayısı ortalaması ise bir katı (5,6) olarak hesaplanmıştır (Tablo -4).

Hizmet aksaması yönünden 5 dergi editörü önemli bir sorun bildirmezken 9'undan sorun vardır. 5 Editör tüm işlemlerde, 2 editör yazışma ve postalamada, 1'er editör ise yazışma düzeltme ve düzeltmede sorun bildirmişlerdir.

Tablo 5 : Aksayan Hizmetler

Yazışma + Posta + Düzeltme	5
Yazışma + Posta	2
Yazışma + Düzeltme	1
Düzeltme	1
Sorun yok	5

14

Bu tablodan çoğu dergide (9/14) değişik sorunlar bulunduğu, sorunların başında ise "Yazışma" işlemlerinin geldiği anlaşılmaktadır.

Tablo 6 : Dizgi Baskı Süresi

Dergi S	Süre (Gün)	Basımevi ile	Yazılı Sözleşme
6	30	Var	3
4	31-60	Yok	11
3	> 60		
1	?		
14			14

Tablo 6'dan dizgi-baskı döneminin çoğu dergide 2 ay ve daha kısa sürdüğü görülmektedir.

Teorik olarak basımevindeki aksamalardan kaynaklanan gecikmeler ve düzensiz çıkışlarda basımevleri ile kurulan ilişkilerin çoğu kez sözde kalması ve karşılıklı yaptırımlara bağlanmaması düşünülebilir ve 14 dergiden 11'inde bağlayıcı bir sözleşme bulunmayışı sorumlu tutulabilir ve uygulamada gecikmenin buna bağlı olmadığı görülmüştür. Çünkü çoğu 2 ay ve altında basılan bu dergilerin pek çoğu zamanından oldukça geç (gecikme iki sayı arasındaki sürenin bir katını aşmamalıdır) çıktığı görülmektedir. Bu da baskıdaki gecikmelerin basımevi kaynaklı nedenlerden çok editöre yardımcı ve baskı hazırlıklarının gerçekleştiren bir ekibin bulunmayışı ile açıklanmalıdır.

Baskı Gecikmesi ve Ara Verme

Yaptığımız araştırmada 8 derginin ciddi gecikmelerle (iki sayı arası sürenin bir kat uzaması) çıktığı, 5 derginin kapanma tehlikesi atlattığını düşündürecek 1-3 yıl süreli aralar verdiği saptanmıştır.

Tablo 7 : Dergilerin 8.7.92 itibarıyla elde edilen Son Sayıları

	Yıl	Vol	Sayı	Gecikme	Ara
1962 Ege Tıp Derg.	92	31	1	-	-
1963 İzm. Dev. Hst.	92	30	1	-	-
1966 Sp Hek Derg.	92	27	1	-	-
1977 Tür Par Derg.	92	16	2	-	-
1984 Nör Bil Derg.	91	8	3-4	+	1 yıl
1984 9 Eyl. Tıp F.	92	6	2	+	3 yıl
1985 İzm. Çoc. Hst TB.	91	7	3	+	1 yıl
1986 İzm Göğ Hst Derg.	92	6	1	+	1 yıl
1987 İnf Derg.	91	5	2	+	-
1987 Sağ Hst Derg.	91	5	6	+	1 yıl
1990 T J Sp Surg	90	1	4	+	2 yıl
1991 Med J Ege Üni.	91	1	3	+	-
1991 Ul End. Derg.	92	2	2	-	-
1991 SSK Tepecik Derg.	92	2	1	-	-

Tablo 8'in incelenmesiyle en önemli kaynağın bağışlar olduğu, bunu abone ve reklam gelirlerinin izlediği, fon (döner sermaye vs) ların ise son sırada olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 8 : Dergilerin Finans Kaynakları :

Abone + Bağış + Reklam	5
Fon / Döner Serm.	3
Abone / Bağış	2
Reklam / Bağış	2
Fon / Bağış	1
Reklam / Abone	1

14

Bu bilgiler dergilerin finans desteğinin analizi için yetersiz kalmaktadır. Gelecek bölümde bu konuya açıklık getirilmeye çalışılacaktır.

Abone Ücretleri :

14 Dergiden 1'i dışındakilerin tümü ücretlidir. Abone ücretleri (yıllık) 20-100 bin TL

arasında değişmektedir. Ancak ücretli dergilerin de büyük çoğunluğunun ücretsiz dağıtıldığı bildirilmektedir.

İzmir'de 14 dergi yılda toplam 50 sayı yayınlamaktadır. Bu 14 derginin her sayısının baskı toplamı 8670'dir. Bu dergilerin yarısından fazlasının İzmir dışına gönderildiği tahmin edilmektedir.

Yaptığımız ankette dergilerin gerçek para ödeyerek abone olmuş okuyucu / kurum sayıları belirlenememiştir. Ancak bu sayıların basılan dergi tirajlarına oranının % 10-20 civarında olduğu tahmin edilmektedir.

Bu da dergilerimizin okur desteği ile yayınlama ve geliştirme düşüncesinin henüz geçersiz olduğunu telkin etmektedir.

Tablo 9 : Dergilerin Maliyeti

İsim (TL)	Syf	Basımevi	MALİYET		
			Sayı (mil.TL)	Tek Der (Bin TL)	Sayfa (TL)
J Tur Sp Surg	48	Doğruluk	10	20	416
9 Eyl Tıp F Derg.	64	Tez Ajans	12	24	375
Sp Hek Derg	30	EÜB	1.5	6	200
İzm Göğ Hst Drg.	100	Karınca	20	18	180
Nör Bil Derg.	60	Tükelmat	5	10	167
Ege Tıp Derg.	125	EÜB	20	20	160
Med J Ege	52	EÜB	7.5	7.5	144
Sağl. Hst. Derg.	32	Tükelmat	4.4	4.4	138
SSK Tep Hst Derg.	100	Duyal	15	13	130
İnfeks Derg.	70	EÜB	8	7.5	107
İzm. Devl. Hst. Derg.	125	Karınca	6.5	13	104
İzm. Çoc Hst. Derg.	125	Karınca	5	10	80
Ul End Derg.	115	EÜB	1	8.5	74
Tr Par Derg.	125	EÜB	2	6.5	52

Tablo 9'dan da görüldüğü gibi dergilerin sayfa maliyetleri -aralarında büyük bir kalite farkı olmamakla birlikte- çok değişkendir. En ucuz/en pahalı dergi arasındaki sayfa maliyet farkı neredeyse 8 katıdır (416: 52).

Dergilerin içerik, sayfa sayıları ve baskı-cilt-kağıt kaliteleri bakımından arada bu 8 kat farkı açıklayacak bir özellik görülmemiştir.

Aynı matbaanın farklı dergiler için bile (180:80) neredeyse 2,5 katına yakın bir maliyet çıkarmış olmaları da bir başka ilginç noktadır.

1991 yılında İzmir'deki 14 dergiyi 50 sayı basmak için 377 milyon TL. sarfedilmiştir. Dergi başına yıllık maliyet ortalaması 27 milyon TL'dir.

TARTIŞMA

Tüm dergilerin bir kurum veya derneğin yayın organı olduğu dikkati çekmektedir.

Dergilerin 9'unun tıbbi kurumlarca (fakülte ve branş derneklerince), 5'inin sosyal derneklere finanse edildiği anlaşılmaktadır.

Dergilerin çoğunluğu (10'u) son 12 yıl içinde yayınlanmaya başlamıştır. Bu ise ilimizde yapılan tıbbi araştırma ve çalışmaların son yıllarda arttığını göstermektedir.

Dergiler incelendiğinde hemen her kesimde yeralan eğitim hastanelerinin ve bazı derneklele kendi yayıncılarına sahip olma çabaları gözlenmektedir. Bu alanda Sağlık Bakanlığı Hastanelerinin SSK Hastanelerine kıyasla daha erken davrandığı dikkati çekmektedir.

Baskı masraflarının giderek yükselmesi abone ve reklam gelirlerinin yetersizliği dergilerinin baskı sayılarını kısıtlamaya ve sayılarını azaltmaya yönlendirmektedir. Çoğu dergilerin yarısı genel konularda 500-1000 arasında basılmakta oluşu 6000 hekimin bulunduğu İzmir'de hekimlerin hiç olmazsa bölgesel çalışmalara yeterli ilgi duymadıkları izlenimini vermektedir.

Nitekim tüm dergilerin (10 Dergi) abone sayıları toplamı 1527'dir. Bu abonelerin büyük çoğunluğunun abone ücreti ödemediği sanılmaktadır. 4 derginin abone sayısı bildirilmemiştir.

İlimizde yayınlanan 14 dergiden 2'si yalnızca İngilizce makaleler (1'i genel tıp 1'i Omurga Cerrahisi) yayınlamaktadır.

Dergilerin çoğunluğu branş (8), azınlığı genel tıp (6) alanındadır. İzmir'deki dergilerin en az yarısı yer, demirbaş ve eleman sorunu içinde bulunmaktadır. Bu dergiler amatör bir ruhla ve yetersiz araç-gereçle

büyük sıkıntılara göğüs gererek yapılan araştırma sonuçlarının okurlara ulaşmasını sağlamaktadırlar. Son yıllarda araştırmacı sayısı ve yapılan araştırmalar büyük bir hızla artmaktadır. Çünkü 14 dergiden 10'u son 9 yıl içinde yayınlanmaya başlanmıştır.

Henüz yeterli sayıda okur kitlesi oluştuğuna dair sevindirici belirtiler bulunmuyor ise de, gerek makale sayısındaki artış gerek yeni dergilerin çıkmakta oluşu bir başka sevinç kaynağı olmalıdır.

Dergilerden 6'sında uzun süreli gecikmeler olmuştur. Bunlardan 3'ünde yeni yapılanma diğer 3'ünde ise finans sorunu neden olarak gösterilmiştir.

Kartoğlu ve Hoçgeçin Türkiye'de basılmakta olan 63 derginin 27'sinin (% 43) en az 1 kez 1 yılı aşkın ara vermek zorunda olduğu belirlenmiştir.

Hayran ve Kayhan, 72 yerli tıp dergisinde yaptıkları incelemelerde küçümsenmeyecek oranda derginin gerek yazar ve gerekse editörce yeterli bir denetimden geçirilmediği sonucu çıkarmışlardır.

Çalışmanın bu bölümünden çıkarılacak en önemli sonuç İzmir'de yayınlanan Tıp dergilerin ekseriyetinde eleman ve araç/gereç yetersizliklerinin bulunmasıdır. Nitekim 14 dergiden yalnızca 5'inin editörü yeterli eleman ve araç gereç olduğunu bildirmiştir.

8 derginin gecikmeli, 5 derginin 1-3 yıl ara vererek yayınlandığı da hesaba katılırsa İzmir Tıp Dergilerinin büyük çoğunluğunun gerek hazırlanması gerek basım ve dağıtımında büyük sorunlar içinde bulunduğu ortaya çıkmaktadır.

SONUÇ

İzmir'de çıkarılmakta olan dergiler için şunlar söylenebilir:

Editörlerin yarısı dergi olanaklarının (yer, demirbaş ve personel) yetersiz olduğunu bildirmektedir.

Dergiler profesyonel ekiplerden yoksundur. Amatörce çıkarılmaktadır. Kalifiye eleman yoktur.

Branş dergiciliği ağırlık kazanmaktadır. Tüm dergilerin 8'i ve son 10 yılda çıkarılmaya başlanan 10 dergiden 6'sı branş dergisidir.

Dergiler yeterince okunmamakta, okuyucu ve reklam desteğinden yoksun bulunmaktadır.

KAYNAKLAR

1. Kartoğlu Ü, Hoçgeçin K, Türkiye'de Tıbbi dergiler. *Sağlık ve Toplum* 1990; (3) : 38-40.
2. Hayran O, Kayhan M. Yerli ve Yabancı Tıp Dergileri, *Sağlık ve Toplum* 1990 ; (4): 61-3.
3. Oktar N. *Nörolojik Bilimler Dergisinin ilk 6 Yılı. Nörol Bil Derg.* 1990; 7 (1-2): 1-2.

Devam edecek